

Consulta sobre l'avantprojecte de Llei d'alta muntanya

Amb la voluntat de presentar propostes, suggeriments i aportacions que incorporin aspectes no recollits i que millorin el contingut i la bona comprensió a l'Avantprojecte de Llei d'alta muntanya, l'Associació de Micropobles de Catalunya compareix al procés de consulta i presenta la següent aportació:

La proposta de LLEI XX/2024, DE XXX, D'ALTA MUNTANYA comporta la derogació de la Llei 2/1983, de 9 de març, d'alta muntanya que va establir i determinar, per primera vegada, un règim jurídic específic per a les comarques i les zones de muntanya i de tot el desplegament normatiu posterior.

Aquest desplegament permeté cercar els objectius d'afavorir per als territoris de muntanya el mateix grau de desenvolupament que la resta del Principat i igualar les condicions de vida de tots els habitants i evitar l'emigració a totes les zones de muntanya. Aquestes zones, d'acord amb la Llei 2/1983 permeté incloure tant l'alta muntanya com les zones de muntanya com a territoris que havien de beneficiar-se de les accions derivades de l'aplicació de la Llei i així superar els efectes de desequilibri territorial derivats de la seva condició.

Ara, la proposta que es fa de Llei inclou la derogació de la Llei 2/1983 i de tot el desplegament de la que fou objecte. Aquesta derogació i la determinació d'un àmbit territorial de l'alta muntanya format per les entitats territorials de l'Aran i de les comarques de l'Alta Ribagorça, l'Alt Urgell, el Berguedà, la Cerdanya, el Pallars Jussà, el Pallars Sobirà, el Ripollès i el Solsonès, deixa fora de les polítiques de muntanya molts municipis de Catalunya.

Actualment les necessitats de les zones de muntanya han canviat i tenen nous reptes com el canvi climàtic, la despoblació o la crisi del sector primari. Aquesta exclusió tindrà com a conseqüència serà la pèrdua d'accés a recursos i polítiques dedicades a superar els dèficits derivats de la condició d'aïllament per ser zones de muntanya, malgrat tenir aquesta condició. Fem referència a veure tallat per exemple a l'accés a les línies de subvencions específiques en matèria de mobilitat i de camins, de programes de beques universitàries com les Beques Pirineus que consideren el fet de viure a muntanya o l'impacte que pot tenir per a determinades activitats agràries situades en aquests territoris si perden la condició de territori de muntanya, malgrat ser-ne. Suposaria no tenir accés a subvencions al sector ramader, accés a fons per a infraestructures de telecomunicacions o ajuts per a projectes culturals. Aquesta exclusió contradiu principis generals com l'equitat territorial, la cohesió social o l'obligació de les institucions públiques de no discriminar segons ubicació geogràfica.

Entenem que no poden quedar exclosos d'aquestes actuacions els 135 municipis declarats de muntanya pel Govern de la Generalitat que ho són de manera aïllada o formant part de sistemes

de com el Montsec, Montseny, Guillerics, Lluçanès, muntanyes de Prades, Montsant i Priorat, altiplans Centrals, ports de Beseit i tants altres. A tot la seva condició orogràfica els afecta de manera que també comparteixen amb el conjunt de la considerada alta muntanya indicadors com els de la baixa densitat de població, l'elevat pes relatiu del sector primari, el poblament atomitzat i les limitacions a les comunicacions.

Entenem que els municipis de les comarques identificades per la llei com àmbit territorial presenten una unitat i un continu territorial específics que els fan del tot mereixedores de la llei que es proposa. Però aquesta no hauria d'excloure els municipis d'altres zones que comparteixen condicions i dèficits. Aquests són també mereixedors d'estar inclosos en l'àmbit d'aplicació de la llei, si bé no per criteris d'àmbit territorial, per raó de la situació. En aquest sentit la llei hauria d'incloure una previsió sobre com estendre als municipis d'aquestes zones esmentades la participació en es actuacions derivades de la llei i en els programes destinats a assegurar el seu desenvolupament i per a mitigar els efectes d'aïllament i de desequilibri territorial que afecta a la muntanya, a tota la muntanya.

Una proposta podria ser una possible classificació dels municipis en dues categories: alta muntanya i muntanya en general, amb accés diferencial a recursos segons necessitats.

Insistir que els criteris d'inclusió a la llei haurien de basar-se en indicadors objectius (densitat de població, altitud mitjana, índex de desenvolupament econòmic, accessibilitat) i no només en delimitacions territorials.

La llei hauria d'incloure:

- Una disposició per a municipis amb condicions semblants però fora de l'àmbit territorial delimitat.
- Un sistema periòdic d'avaluació i revisió dels criteris d'inclusió a la llei per adaptar-se als canvis.

És imprescindible que la nova llei d'alta muntanya respongui a un principi fonamental: cap territori de muntanya, ni cap dels seus habitants, ha de quedar enrere. La muntanya, en tota la seva diversitat, és part essencial del nostre país, tant per la seva riquesa natural i cultural com pel paper clau que juga en l'equilibri territorial, la sostenibilitat ambiental i la cohesió social. Limitar l'abast de la llei exclusivament a unes determinades comarques i excloure altres zones amb condicions similars perpetuarà desequilibris territorials, agreujarà les desigualtats i condemnarà molts municipis a una situació de marginació injustificada.

La realitat de la muntanya no es defineix només per fronteres administratives, sinó per factors com l'aïllament, les dificultats en les comunicacions, la dispersió del poblament o la dependència del sector primari. Aquests elements són compartits per municipis de totes les zones de muntanya, siguin reconeguts com a alta muntanya o no. Per això, urgeix que aquesta llei contempli

una política integral i inclusiva, que tingui en compte la diversitat de necessitats i que assegurí la igualtat d'oportunitats per a totes les zones que comparteixen aquestes condicions.

Demaneu, doncs, una revisió dels criteris establerts per la llei, amb l'objectiu d'incloure aquelles zones de muntanya que, tot i no formar part de l'àmbit territorial delimitat, també pateixen les limitacions i dèficits associats. Només una llei que consideri la muntanya en tota la seva amplitud serà capaç de garantir un desenvolupament equilibrat, evitar la despoblació i posar en valor el potencial econòmic, social i cultural d'aquests territoris.

Catalunya no es pot permetre deixar de banda part del seu territori ni ignorar les necessitats de milers de persones que hi viuen i hi treballen. Ara és el moment d'establir una política de muntanya valenta, inclusiva i ambiciosa, que no només reconegui les especificitats de l'alta muntanya, sinó que estengui els beneficis de la llei a tots els territoris que realment ho necessiten. Aquesta és l'única via per garantir un futur just i sostenible per a tota la muntanya i, per extensió, per a tot el país.